

Ympäristöministeriö

LAUSUNTO

1/2

Kirjaamo

PL 35

Dnro 73/2017

00023 VALTIONEUVOSTO

18.8.2017

kirjaamo@ym.fi

Viite: LAUSUNTOPYYNTÖ (YM14/400/2017, YM024:00/2016)

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI JÄTELAIN MUUTTAMISESTA

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa asiassa seuraavaa:

Esityksellä muutettaisiin yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoa koskevia jätelain säännöksiä. Kunnille säädetty vastuu rajattaisiin pääosin vain asumisessa syntyvään jätteeseen. Kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuolto sekä maa- ja metsätaloudessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely säilyisivät kunnan vastuulla nykyiseen tapaan. Lakiin ehdotetaan lisäksi eräitä muita muutoksia sekä sidosyksiköjä koskevat säännökset jätelain ja julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön yhteensovittamiseksi.

Esitys pohjautuu asiaa valmistelleen työryhmän esitykseen. Työryhmän tehtävänä oli valmistella jätelainsäädännön yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoa koskevaa uudistusta huomioiden hallitusohjelman kirjaus ”*Muutetaan jätelakia siten, että kunnille jätelaissa annetut yksinoikeudet rajataan asumisessa syntyviin jätteisiin alueelliset erityispiirteet huomioiden.*” sekä samassa yhteydessä tarkastella jätelain ja hankintalainsäädännön yhteensovittamista, ja tehdä näitä koskevat ehdotukset vaikutusarviointeineen.

Työryhmä oli koko työskentelynsä ajan varsin erimielinen. Yhteisymmärrystä ei löytynyt työryhmälle asetettujen selvitystehtävien tarpeellisuudesta, tehtyjen vaikutusarviointien oikeellisuudesta tai esitettävien muutosehdotusten tai jatkoselvitysten sisällöstä. Erimielisyyksistä huolimatta työryhmä sai laadituksi loppuraportin, jossa ehdotettiin muutoksia kunnan vastuun rajaukseen yhdyskuntajätehuollossa sekä täsmennyksiä kunnan toissijaiseen vastuuseen liittyvään sääntelyyn (ns. TSV-palvelu). Loppuraportti ei ollut yksimielinen.

MTK kannattaa hallituksen esitystä tietyin varauksin. Esityksessä on ansiokkaasti tuotu esiin, kuinka ehdotetulla yhdyskuntajätehuoltoa koskevalla kunnan vastuun rajauksella, sidosyksiköiden markkinaehtoisuuden toiminnan rajoittamisella ja kunnan toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden täsmentämisellä arvioidaan olevan merkittäviä vaikutuksia, jotka osin vahvistavat toisiaan. Muutokset tulevat vaikuttamaan niin jätehuotomarkkinoihin kuin jätehuollon rakenteisiin. Hallituksen esitys ei toisin sanoen ole vaikutuksiltaan pieni, vaan voi olla, että vaikutukset ovat osin ennalta-arvaamattomia ja sen vuoksi jatkossa tarkasti virkatyönä seurattavia.

MTK kannattaa sitä, että jätelakiin kirjataan selvä poikkeus hankintalain kirjauksista sidos- ja hankintayksiköitä koskien. Hallituksen esitys sisältää kunnan jätehuollon toimialaa koskevaksi pysyväksi sidosyksikön markkinaehtoisuuden toiminnan ulosmyyntirajaksi 10 prosenttia. Sidosyksikön määritelmään ei sisällytettäisi hankintalain 500 000 euron ylärajaa. MTK kannattaa erityisesti tarkan euromääräisen ylärajan poistamista. Niin sanotun ulosmyyntiprosentin alueellisia vaikutuksia tulee arvioida lähitulevaisuudessa uudelleen.

Hallituksen esityksen tavoitteena on edistää kilpailua, mutta samalla varmistaa kunnan jätehuoltopalvelujen sujuvuus ja minimoida kunnilla aiheutuva taakka. Tavoite on epäilemättä haasteellinen. MTK korostaa, että jätehuoltopalveluiden tulee olla välttämättömyyspalveluluonteensa vuoksi saatavilla ympäri Suomen kohtuulliseen hintaan. Jätehuollon infrastruktuurista ja palvelujen hinnasta esityksen sivulla 13 todetaan, että ”*Jätteen haltijoista eniten hyötyisivät suuret asiakkaat, jotka siirtyessään yksityisten palveluntarjoajien asiakkaiksi voisivat oman kilpailuttamisen ansiosta päästä kuntien jätetaksoja halvempiin hintoihin. Pienempien ja taajamien ulkopuolisten asiakkaiden kustannukset voisivat nousta, koska kunnan järjestämässä jätehuollossa taksojen mukaiset yksikköhinnat ovat kaikille samat. Jätehuoltokustannukset voisivat nousta erityisesti alueilla, joilla on käytössä kunnan järjestämä jätteen kuljetus. Kunnan vastuulle jäävien jätteen haltijoiden kustannukset nousisivat ainakin sopeuttamisvaiheessa, sillä jätelaitosten kiinteät kustannukset jakautuisivat pienemmälle käyttäjäjoukolle.*”

Maaseudulla toimivien pienten ja keskisuurten yritysten näkökulmasta hallituksen esitys on syy huoleen. Asian valmistelun edetessä tieto on lisääntynyt ja vaikutustenarvioita on onnistuttu tarkentamaan, mutta taajamien ulkopuolella sijaitseviin pieniin yrityksiin, silloin kun ne ovat jätteen haltijan roolissa, on pystytty alun alkaen tunnistamaan lakimuutoksen negatiiviset vaikutukset, eikä tilanne on siitä muuttunut.

MTK tulee edellyttämään mahdollisen lakimuutoksen tarkentavia vaikutustenarvioita samalla, kun jätehuolto-sektori muuttuu asteittain pelkästään hankintalainsäädännön vaikutusten myötä.

Helsingissä 18 päivänä elokuuta 2017

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Antti Sahi
Toiminnanjohtaja

Minna Ojanperä
Lakimies